

ZELDZAME LIMBURGSCH HYMENOPTERA.

Toen mij eenigen tijd geleden het verzoek gedaan werd, een aantal door wijlen Pater Wasmann gevangen Hymenopteren te determineren, heb ik dat volgaarne gedaan, toen nog niet kunnende vermoeden, dat zich daaronder zooveel interessant materiaal zou bevinden. Het bleek namelijk, dat er van vele soorten, welke daaronder voorkwamen, nog slechts enkele exemplaren in de literatuur waren vermeld, en dan is iedere nieuwe vondst nog meer dan anders welkom, om een beter inzicht in het voorkomen hier te lande te verkrijgen.

Aangezien de plaatsruimte het niet toelaat, hier alle in aanmerking komende zeldzame soorten te behandelen, doe ik slechts een greep en noem hieronder alleen enkele van de m.i. meest belangwekkende.

Onder de bijen bevonden zich o.a. een ♂ en een ♀ van *Ammobates punctatus* F. (*Ammobatoides bicolor* Lep.), beide in Juli 1885 te Exaeten bij Roermond gevangen.

In de bekende lijst van C. Ritsema, Tijdschr. v. Ent. XXII, 1878—1879, werd een ♀ genoemd, dat in Augustus 1874 te Beekhuizen is gevangen. Een ander ♀, dat blijkbaar tegelijkertijd is gevangen, bevindt zich in de verzameling van de Landbouwhoogeschool te Wageningen. Van geen van beide dieren is in de lijst van Van der Vecht in de Zool. Mededeelingen melding gemaakt.

Verder is er in de verzameling van het Rijksmuseum te Leiden een ♀ aanwezig, dat in Juli 1887 te Valkenburg is gevangen.

Zou de soort niet meer in ons land voorkomen? De laatst bekende datum toch is van meer dan 50 jaar geleden.

Het dier is opvallend genoeg, met het roodachtig achterlijf, dat op het tweede en derde segment een vlek van korte, witachtige haartjes draagt. Het achterschildje van den thorax steekt als een driehoekige rand naar achteren.

Deze koekoeksbij parasiteert bij Anthophora bimaculata, een in Limburg vrij algemeen dier. Nauwkeurige observatie van de nestplaatsen van laatstgenoemde bij zal ons dus moeten leeren, of *Ammobates punctatus* nog in ons land voorkomt.

Chrysis iris Christ. Onder de goudwespen viel mij dadelijk een forsche *Chrysis* op, die ik niet kende. Bij determinatie bleek het *Chrysis iris* Christ. te zijn.

Evenals de gewone *Chr. ignita* heeft de achterrand van het laatste segment 4 duidelijke tanden, doch de wesp is groter en van boven vrijwel geheel blauwgroen gekleurd; bij *ignita* daarentegen is het abdomen goud gekleurd.

Ik heb de soort nog nergens voor ons land vermeld gevonden. Ook heb ik ze niet in andere groote verzamelingen gezien: de gegevens omtrent de goudwespen zijn evenwel nog vrij schaarsch.

Van enkele zeldzame *Gorytes*-soorten vermeld ik in de eerste plaats *Gorytes (Hoplisis) fallax* Handl.

In een naschrift van zijn tabel in de Levende Natuur noemt Bouwman een exemplaar, dat 16 Juli 1922 door Koornneef bij Dieren is gevangen. Het was den heer Bouwman toen blijkbaar niet bekend, dat er tusschen de jaren 1884 en 1895 te Putten, Oisterwijk en Apeldoorn reeds een tiental exemplaren was gevangen, als ik mij niet vergis, door Dr. J. Th. Oudemans, welke dieren momenteel deel uitmaken van de verzameling te Amsterdam.

Het blijkt nu, dat door Pater Wasmann in Juli en Augustus 1885 te Exaeten twee ♀♀ zijn gevangen.

Verrast was ik bij het ontdekken van een *Gorytes* met ingesnoerd tweede achterlijfssegment, welke dus één van de twee soorten van de groep *Lestiphorus* moest zijn. De eerste soort, *Gorytes (Lestiphorus) bicinctus* Rossi, was in 1934 door Koornneef bij Rhenen gevangen, van welke soort ik onlangs ook nog een oud mannelijk ex., destijds bij Venlo gevangen en door Dr. J. Th. Oudemans gedetermineerd, in de verzameling te Amsterdam aantrof.

Bicinctus heeft echter een doorlopenden gelen band op het tweede segment, terwijl deze bij mijn exemplaar onderbroken was. Doch een veel belangrijker verschil is de dwarsgroeve in het eerste segment, vóór den eindrand, welke groeve bij *bicinctus* ontbreekt. Toen dit kenmerk klopte en tenslotte de hartvormige ruimte slechts aan de basis gestreept bleek te zijn, was er geen twijfel meer aan, dat ik *bilunulatus* Costa voor mij had, welke nog zeldzamer is dan *bicinctus*.

Het was een ♂, in Juli 1886 te Aalbeek gevangen.

Een andere zeldzame graafwesp-soort, door P. Wasmann gevangen, is *Tachytes europaea* Kohl, waarvan zich onder het materiaal een tweetal ♂♂, beide Exaeten, Juli, resp. 1885 en 1888, gedateerd, bevonden.

Daar mij uit de literatuur slechts één exemplaar, een ♂ van Venlo, bekend was, acht ik ook het vermelden van deze twee wespen wel van belang. Ik kan niet nalaten erop te wijzen, dat ook hier alle bekende vondsten weer van ongeveer een halve eeuw geleden dateeren.

Tenslotte noem ik nog een paartje van *Dahlbomia atra* F., een prachtige wesp, veel gelijkend op de nauw verwante *Mimesa*'s, doch veel groter.

Het mannetje, dat sterk opvalt door de verbreede, afgeplatte sprieteinden, is in Juli 1886 bij Aalbeek, het ♀ in Augustus 1886 te Exaeten gevangen. Bouwman noemt als vindplaatsen Venlo en Beekhuizen.

J. P. VAN LITH.

ERRATUM.

In 't artikel „Parasitisme bij Phoriden” (deze jaargang No. 11) staat blz. 113 links, regel 14 v. b.: in larven van *Lasius*; lees: in werksters van *Lasius*.